

Director of Social Services
Morwena Edwards
Gwynedd County Council
Council Offices
Caernarvon
Shirehall Street
Gwynedd
LL55 1SH

Ein cyf / Our ref: ACRF-LA-12

Eich cyf / Your ref:

Dyddiad / Date: 11 November 2013

Annwyl Morwena

**Fframwaith Adroddiadau Blynyddol y Cyngorau
Arolygu, Gwerthuso ac Adolygu Gwasanaethau Cymdeithasol Awdurdodau Lleol
2012-13**

Mae AGGCC bellach wedi adolygu a dadansoddi tystiolaeth o'r flwyddyn berfformiad 2012-13. Amgaeaf y gwerthusiad cyffredinol o berfformiad eich gwasanaethau cymdeithasol lleol. Dangosir meysydd sydd wedi gwella a meysydd i'w datblygu ar gyfer eich cyngor.

Rydym wedi ystyried yr holl ffynonellau tystiolaeth a oedd ar gael, gan gynnwys y trefniadau i gyfarwyddwyr gwasanaethau cymdeithasol gyflwyno adroddiadau yn flynyddol am eu perfformiad, a chynlluniau ar gyfer gwneud gwelliannau. Rydym hefyd wedi ystyried sylwadau archwilwyr ac arolygwyr eraill, yn ogystal â defnyddio ein gwaith rheoleiddio a'n gwaith arall ein hunain.

Mae perfformiad pob cyngor wedi ei safoni er mwyn sicrhau ein bod yn gyson, agored a chytbwys. Comisiynwyd safonwr annibynnol i gynorthwyo gyda'r broses. Anfonwyd yr holl adroddiadau drafft at y cyfarwyddwyr er mwyn iddynt eu harchwilio o ran cywirdeb ffeithiol, fel rhan o'r broses. Rydym wedi diwygio'r adroddiad terfynol pan oedd yn briodol, gan ystyried eich sylwadau.

Bydd canlyniad y broses werthuso ac adolygu yn cyfrannu at y cynlluniau arolygu cenedlaethol presennol ac unrhyw arolygiadau ac ymweliadau safle lleol ar gyfer 2013-2014. Rwyf yn ymwybodol y bydd trafodaethau'n cael eu cynnal rhyngoch chi a chynrychiolwyr rhanbarthol AGGCC er mwyn gallu nodi meysydd i'w harchwilio.

Fel rhan y cytunwyd arni o'r broses hon, byddwn yn fwy na pharod i gyflwyno ein canfyddiadau a'n cynlluniau arolygu i'ch awdurdod ar ôl i chi gael yr adroddiad hwn. Byddwn yn ddiolchgar pe byddech yn cysylltu â'r cyfarwyddwr rhanbarthol lleol i drafod

amser sy'n gyfleus i'r ddau ohonoch ar gyfer cynnal y cyfarfod hwnnw.

Trwy weithio gyda'n gilydd, rwyf o'r farn ein bod wedi cyflawni llawer iawn eleni mewn amgylchedd heriol a newidiol. Rwyf yn gwybod y gallwn, trwy weithio mewn partneriaeth, barhau i ganolbwyntio ar gyflawni gwelliannau parhaus yn y gwasanaethau gofal cymdeithasol ar gyfer yr aelodau o'ch cymunedau lleol sy'n agored i niwed.

Yn gywir

Imelda Richardson
Prif Arolygydd AGGCC

Adolygiad Blynyddol a Gwerthusiad o Berfformiad 2012/2013

Enw'r Awdurdod Cyngor Gwynedd
Lleol:

Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r meysydd allweddol o gynnydd ar gyfer y flwyddyn 2012/13 yn Adran Gwasanaethau Cymdeithasol Cyngor Gwynedd a meysydd i'w gwella yn y dyfodol

Crynodeb

Mae'r cyngor wedi gwella ei strwythur yn unol â'r canllawiau statudol ac argymhellion arolygiad cenedlaethol AGGCC o ran swyddogaeth cyfarwyddwr statudol y gwasanaethau cymdeithasol.

Penodwyd cyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol yn gyfarwyddwr corfforaethol ym mis Gorffennaf 2013. Mae'r cyngor wedi sicrhau bod y cyfarwyddwr yn derbyn cefnogaeth a chynngor proffesiynol, a rhaid i'r cyngor sicrhau bod y gallu ganddo i gyflawni'r gwelliannau angenrheidiol ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol Gwynedd.

Roedd perfformiad cyffredinol y cyngor yn gymysg. Er bod rhai meysydd wedi gwella (rheoli atgyfeiriadau plant), mae angen rhoi sylw i rai meysydd eraill o hyd e.e. peidio ag adolygu plant sy'n derbyn gofal. Nid yw wedi sicrhau gwelliant mewn rhai meysydd perfformiad a chomisiynu pwysig. Bydd rhai o'r rhain yn angenrheidiol i wella ansawdd gwasanaethau a sicrhau cynaliadwyedd yn y dyfodol.

Gwasanaethau i Oedolion

Mae'r datblygiad tai gofal ychwanegol cyntaf wedi ei agor, sy'n llwyddiant cadarnhaol i'r cyngor. Datblygwyd gwasanaethau eraill sy'n darparu cymorth dwys, gofal dydd dementia, a chefnogaeth i ofalwyr.

Mae'r cyngor yn parhau i redeg nifer fawr o wasanaethau preswyl ar gyfer pobl hŷn ar hyn o bryd. Bydd yn anodd cynnal y rhain yn y tymor hwy. Mae rhai dangosyddion yn awgrymu nad yw'r cyngor yn llwyddo cystal ag y gallai i hybu annibyniaeth i bobl hŷn.

Mae'r berthynas gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr wedi cyfyngu ar ddatblygu gwasanaeth mewn rhai meysydd.

Gwasanaethau i Blant

Mae perfformiad y gwasanaethau i blant wedi parhau i wella mewn nifer o feysydd allweddol, megis asesu a rheoli gofal er enghraifft. Mae nifer o wasanaethau effeithiol ar gael i gefnogi plant a'u teuluoedd. Fodd bynnag, mae ei berfformiad o ran plant sy'n derbyn gofal yn anghyson a chafwyd cyfraddau adolygu gwael a chefnogaeth wael gan feysydd iechyd ac addysg. Mae hyn yn codi amheuan ynglŷn ag i ba raddau y mae'r cyngor yn cyflawni ei ddyletswyddau fel rhiant corfforaethol.

Roedd strwythur adroddiad y cyfarwyddwr yn dda, gan ddisgrifio'r heriau a'r gwasanaethau a ddarparwyd. Roedd y cynnwys yn amlygu'r prif beryglon a blaenoriaethau'r cyngor yn y dyfodol. Roedd yr adroddiad yn cynnwys tystiolaeth ategol briodol ond nid oedd yn myfyrio ar yr hyn a ddysgwyd yn ystod y flwyddyn. Bydd adroddiad blynyddol y cyfarwyddwr yn cael ei ystyried gan gabinet y cyngor a'r cyngor llawn ym mis Medi 2013.

Mae AGGCC wedi nodi'r risgiau posibl canlynol:

- Ceir oedi pellach o ran moderneiddio'r gwasanaethau i oedolion gan arwain at wasanaethau anghynaliadwy o ansawdd gwael yn y dyfodol.
- Y gallu i ddylanwadu ar gynllunio strategol sy'n canolbwyntio ar yr ardal gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

Ymateb i feysydd datblygu'r llynedd

Yn gyffredinol, gwnaeth y cyngor gynnydd cyfyngedig yn y meysydd penodol i'w gwella a nodwyd yn adroddiad y llynedd.

Fodd bynnag, llwyddodd y cyngor i wella prydlondeb cynadleddau amddiffyn plant ac i wneud newidiadau strwythurol o ran cyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol.

Arfer da a nodwyd:

Mae AGGCC wedi nodi'r meysydd canlynol o arfer da:

- Gweithiodd y cyngor a'r bwrdd iechyd gydag Antur Waunfawr a Menter Fachwen i ddarparu gwasanaethau gofal dydd i oedolion ag anableddau dysgu a dementia yn gynnar mewn bywyd. Mae seicolegwyr clinigol yn darparu sgiliau, gwybodaeth a phrofiad o weithio gyda dementia i'r aelodau staff. Mae'r model a'r offerynnau dwyieithog a ddatblygwyd i gefnogi aelodau staff yn caniatáu i'r gwasanaeth gael ei ailadrodd yn rhwydd. Canfu'r gwerthusiad o'r ymyriad dystiolaeth o gynnydd i allu aelodau staff o ran gweithio gyda dementia ac, yn 2012/13, enillodd y gwasanaeth ddyfarniad iechyd Llywodraeth Cymru am weithio mewn partneriaeth.

Ymweliadau ac arolygiadau a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn

Yn ogystal ag arolygiadau o wasanaethau a reoleiddir a chyfarfodydd ymgysylltu rheolaidd ag uwch swyddogion y cyngor, roedd Gwynedd yn destun arolygiad safle yn rhan o adolygiad cenedlaethol AGGCC o swyddogaeth cyfarwyddwr statudol y gwasanaethau cymdeithasol (a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2013).

Cynhaliwyd ymweliad safle â'r Dderwen hefyd, sef gwasanaeth ar gyfer plant anabl a musgrell a'u teuluoedd. Canfuwyd bod hwn yn wasanaeth da, sy'n amlwg yn cael ei werthfawrogi gan y rhai sy'n ei ddefnyddio.

Meysydd i AGGCC wneud gwaith dilynol ynddynt y flwyddyn nesaf

Nodwyd nifer o feysydd penodol i'w gwella ym mhrif ran yr adroddiad hwn. Bydd yr hyn a gyflawnir gan y cyngor o ran y rhain yn cael ei drafod gyda'r cyngor yn ystod cyfarfodydd ymgysylltu rheolaidd yn ystod y flwyddyn nesaf.

- Cefnogaeth a chynngor proffesiynol i gyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol.
- Rhoi'r polisi diogelu corfforaethol ar waith.
- Rhoi cynlluniau comisiynu'r cyngor ar waith yn y gwasanaethau i oedolion.
- Dull y cyngor o gyflawni cyfrifoldebau rhianta corfforaethol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal.
- Arolygiad thematig cenedlaethol o blant sy'n derbyn gofal.
- Adolygiad thematig cenedlaethol o gomisiynu gofal cymdeithasol ar gyfer pobl hŷn.

PERFFORMIAD

Llunio gwasanaethau:

Mae'r cyngor yn sefydlu dull strategol i ddiwallu ei amcanion hirdymor. Mae'r strategaeth, a elwir yn Ffordd Gwynedd, yn rhoi mwy o bwyslais ar ddeall anghenion cwsmeriaid, cael gwared ar rwystrau a dargyfeirio'r galw am wasanaethau. Mae cynllun strategol y cyngor ar gyfer 2013 i 2017 yn nodi meysydd a fydd yn cael eu datblygu yn y gwasanaethau cymdeithasol.

Oedolion

Nodwyd gweithredu cynlluniau comisiynu yn brydlon fel maes i'w wella ar gyfer y cyngor yn adroddiad gwerthuso perfformiad 2011/12.

Er bod meysydd wedi gwella, nid yw'r cyngor wedi cyflawni'n gyson o ran ei gynlluniau comisiynu.

Mewn rhai meysydd, mae gwasanaethau newydd yn cael eu datblygu erbyn hyn neu maent wedi sefydlu'n gadarn. Mae'r mentrau hyn yn aml wedi bod mewn partneriaeth â sefydliadau eraill. Mewn meysydd eraill, mae

datblygiadau'r cyngor wedi oedi ac mae'r cyngor yn gorfod rhoi ystyriaeth i adborth cyn symud ymlaen.

Mae enghreifftiau o lwyddiannau yn cynnwys:

- Gwaith adeiladu sydd wedi dechrau ar ddatblygiad gofal ychwanegol yn ardal Bangor mewn partneriaeth â Thai Gogledd Cymru. Bydd hyn yn darparu 55 o welyau ychwanegol ar gyfer pobl hŷn.
- Agorwyd uned chwe gwely ym Mhenygroes yn 2012/13 ar gyfer pobl sydd angen cymorth dwys ac mae mwy na hanner y rhai a dderbyniodd gymorth wedi dychwelyd i'w cartrefi eu hunain.
- Mae gwasanaeth dementia gofal dydd wedi ei sefydlu'n llwyddiannus ym Mhlas Hedd mewn partneriaeth â'r bwrdd iechyd ac mae'r gwasanaeth hwn yn gweithredu ar ddydd Mercher a dydd Sadwrn bellach.

Mae'r cyngor wedi cymryd camau i foderneiddio gwasanaethau anabledd dysgu, ac mae wrthi'n adolygu'r defnydd o'i brif safleoedd a gwasanaethau ym Mhwillheli a Chaernarfon. Mae'r cyngor yn gobeithio datblygu gwasanaeth gofal dydd yn ardal Porthmadog yn 2013/14.

Fodd bynnag, mae'r cynllun i ailddatblygu gofal preswyl pobl hŷn wedi bod yn anos. Ar ôl ystyried yr adborth o'i waith ymgynghori yn 2012/13, mae'r cyngor yn datblygu cynlluniau amgen bellach i ad-drefnu nifer y gwelyau preswyl yn ei gartrefi gofal.

Dilynwyd yr ymgynghoriad cyhoeddus ar ddyfodol Hafod y Gest ym Mhorthmadog gan asesiad ar y proffil galw ac ailsefydlu'r grŵp llywio lleol. Cynhelir rhagor o ymgynghori ynglŷn â'r cartref hwn.

Mae'r cyngor yn parhau i ddatblygu cynlluniau comisiynu ar gyfer gwasanaethau anabledd corfforol a'r synhwyrâu. Mae'r casgliadau o'r holiaduron adborth ar y strategaeth anabledd corfforol wedi cael eu hystyried gan bwyllgor craffu'r cyngor.

Plant

Mae'r cyngor yn bwriadu adolygu ei gomisiynu o wasanaethau i blant ac mae'n bwriadu mabwysiadu dull strategol newydd o wneud ei waith.

Cyhoeddwyd Strategaeth Rhianta a Chymorth i Deuluoedd Partneriaeth Plant a Phobl Ifanc Gwynedd o 2012 i 2017 ym mis Awst 2012. Mae'r cyngor bellach wedi cyhoeddi ei gynllun comisiynu i blant a theuluoedd ar gyfer 2012 i 2017. Mae'r cynllun comisiynu i blant a theuluoedd yn cynnwys asesiad o anghenion ac yn nodi cynlluniau'r dyfodol mewn ymateb iddynt.

Un darn o waith a nodwyd yng nghynllun strategol y cyngor ar gyfer 2013 i 2017 yw adolygiad o'r holl wasanaethau i blant i nodi ffyrdd o ddarparu mwy o werth am arian. Mae'r cyngor wedi nodi bod gwasanaethau plant Gwynedd yn gwario swm sylweddol uwch na chynghorau tebyg.

Cynhaliwyd cyfarfod grŵp partneriaeth Gwynedd ac Ynys Môn ym mis Mai 2013 a dechreuodd sefydlu ei flaenoriaethau a rhaglen waith ar gyfer y dyfodol. Mae'n hanfodol bod cyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol yn cael yr holl wybodaeth am y datblygiadau hyn. Bydd yn bwysig i'r cyngor sicrhau ei fod yn gallu cynnal gwasanaethau craidd wrth geisio datblygu gwasanaethau ataliol.

Mae'r cyngor yn cydnabod ei gyfrifoldebau o ran cydraddoldeb ac amrywiaeth, ac mae'n sicrhau ei fod yn mynd i'r afael â materion cydraddoldeb ar sail asesiad trylwyr. Mae'r cyngor wedi ei gwneud yn flaenoriaeth strategol i hybu cydraddoldeb cymdeithasol ehangach trwy gynnig cyfleoedd cyfartal a lleihau effeithiau tlodi ac anfantais. Yn arbennig, mae'r cyngor yn bwriadu cynyddu gwaith ataliol a thargedu anghydraddoldebau ym maes iechyd a hybu cyfleoedd cyfartal i grwpiau o blant, pobl ifanc a theuluoedd.

Meysydd o gynnydd

- Datblygiad parhaus y gwasanaethau gofal ychwanegol.

Meysydd i'w gwella

- Cynnal y momentwm o ran ad-drefnu gwasanaethau preswyl i bobl hŷn.

Cael gafael ar gymorth:

Oedolion

Mae gan y cyngor lwybrau gofal hygyrch. Mae hyn yn bennaf oherwydd y tîm cyngor ac asesu effeithiol a gynyddodd ei allu i ymdopi â'r llwyth gwaith yn 2012/13. Ceir meysydd o arfer da, fel hygyrchedd cefnogaeth i ofalwyr.

Dywed y cyngor i'r prosesau hysbysu gael eu tynhau yn ystod 2012/13 gan arwain at gofnodi llai o asesiadau gofalwyr na'r disgwyl. Mae'r nifer wirioneddol o ofalwyr a aseswyd ac y mae'r cyngor wedi darparu gwasanaeth iddynt wedi aros yn sefydlog yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Mae'r cyngor wedi gweithio gyda Gwasanaethau Cynnal Gofalwyr ac mae swyddog gofalwyr wedi bod ar gael yn yr ysbyty ym Mangor yn ystod 2012/13. Mae hyn wedi arwain at gefnogaeth brydlon i nifer sylweddol o ofalwyr.

Mae'r cyngor wedi parhau i wella ei berfformiad o ran adolygu cynlluniau gofal oedolion. Mae canran y cynlluniau gofal a adolygwyd wedi gwella o flwyddyn i flwyddyn ac mae bellach yn agosáu at gyfartaledd Cymru.

Ni ragwelodd y cyngor y galw am wasanaethau gofal cartref yn effeithiol. Nid oedd y galw fel y rhagwelwyd yn nhargedau'r cyngor ar gyfer gofal cartref a nifer y bobl a gynorthwyir yn y gymuned. Bu'n rhaid i'r cyngor gynyddu'r ddarpariaeth o ofal cartref yn ystod y flwyddyn er ei fod wedi bwriadu ei lleihau.

Plant

Mae'r cyngor wedi gwella perfformiad ym meysydd allweddol asesu a rheoli gofal yn y gwasanaethau i blant. Mae rhai meysydd o berfformiad yn dibynnu ar gymorth gan faes iechyd a cheir meysydd o berfformiad lle mae'n ymddangos nad yw'r cyngor yn gallu cyflawni gwelliannau pwysig.

Mae perfformiad y cyngor o ran asesu anghenion plant wedi gwella. Mae'r cyngor yn gwahaniaethu rhwng hysbysiadau ac atgyfeiriadau bellach; mae hyn wedi lleihau nifer yr atgyfeiriadau ac ail-atgyfeiriadau. Mae'r cyngor wedi gwella perfformiad o ran gwneud penderfyniadau, asesu a neilltuo canran uwch o atgyfeiriadau i weithwyr cymdeithasol. Ceir prydlondeb gwell o ran asesiadau cychwynnol a chraidd a gostyngiad i'r gyfradd ail-atgyfeirio.

Meysydd o gynnydd

- Cymorth i ofalwyr ym Mangor.
- Cofnodi a monitro gwell a mwy ystyrllon o atgyfeiriadau yn y gwasanaethau i blant gan arwain at ostyngiad i'r cyfraddau ail-atgyfeirio a gofnodwyd.

Meysydd i'w gwella

- Rhagweld y galw am gymorth cymunedol.

Y gwasanaethau a ddarparwyd:

Oedolion

Mae'r cyngor yn rhedeg nifer fawr o wasanaethau preswyl ar gyfer pobl hŷn, ac mae'r gwasanaethau hyn wedi dechrau defnyddio dull o gynllunio sy'n canolbwyntio ar bobl ac arfer gorau mewn gofal dementia. Mae'r angen i'r cyngor wella rheolaeth y gwasanaethau y mae'n eu darparu yn parhau, ac mae wedi cael trafferthion yn recriwtio a chadw rheolwyr sydd â'r profiad a'r cymwysterau priodol. Mae cynlluniau yn cael eu datblygu ar hyn o bryd ar gyfer sefydlu rheolwyr priodol ym mhob un o'r cartrefi ac mae angen i'r cyngor wneud trefniadau, fel cynllunio olyniaeth, er mwyn sicrhau y gall barhau i ddarparu rheolaeth briodol pan fo angen.

Agorwyd cynllun tai gofal ychwanegol yn y Bala yn ystod y flwyddyn ac mae hyn wedi darparu 30 o welyau gofal ychwanegol preswyl, ac wedi rhoi'r cyfle i feysydd iechyd, tai a gwasanaethau cymdeithasol weithio gyda'i gilydd. Mae Age Cymru wedi sefydlu canolfan Heneiddio'n Dda yn Nefyn, ynghyd ag amrywiaeth o weithgareddau ar gyfer pobl hŷn yn y Bala.

Mae'r cyngor wedi cynyddu nifer y nosweithiau o ofal seibiant y mae'n eu darparu ac mae'n bwriadu sefydlu cynllun seibiant arbrofol yn 2013/14. Mae'r cyngor wedi cynnal perfformiad da o ran osgoi oedi wrth drosglwyddo pobl o'r ysbyty a chydgyssylltu gofal heb ei drefnu.

Mae'r gwasanaeth anhawster dysgu i oedolion wedi cwblhau adolygiad cyflawn o'r gwasanaeth ac mae'n bwriadu datblygu model blaengar o gymorth sy'n seiliedig ar ganlyniadau.

Mae'r cyngor wedi bod yn effeithiol o ran moderneiddio rhai gwasanaethau. Gwnaed llai o ddefnydd o ofal dydd cyffredinol a mwy o ddefnydd o wasanaethau ail-alluogi, a darparwyd mwy o offer. Mae'r cyngor wedi rhagori ar ei dargedau o ran nifer y bobl sy'n derbyn pecynnau galluogi dwys.

Plant

Mae'r cyngor wedi datblygu gwasanaethau arbenigol effeithiol i blant. Mae'r gwasanaeth, sef y Dderwen, yn darparu gwasanaeth arbenigol i blant ag oediadau neu anhwylderau datblygu sylweddol, plant anabl a phlant â salwch. Mae'r gwasanaeth yn ymateb i anghenion ac yn manteisio ar gyfleoedd i wella'r gwasanaeth y mae'n ei ddarparu. Mae'r gwasanaeth yn darparu cefnogaeth i ofalwyr, gan wrando a darparu rhwydwaith o gymorth drwy'r gwaith gyda'r Gwasanaeth Cynnal Gofalwyr. Cynrychiolir gofalwyr yn y grŵp rheoli sy'n goruchwylio'r gwasanaeth, ac ymgynghorir â hwy trwy gyfarfodydd rheolaidd a thrwy ddefnyddio holiaduron. Mae'r gwaith aml-asiantaeth agos wedi arwain at wasanaethau arbenigol gwell, cydgysylltiad a gweithio effeithiol rhwng gweithwyr proffesiynol. Ceir oedi sylweddol o ran darparu gwasanaethau seicolegol a nyrsio sy'n achosi oedi yn y cymorth i blant a'u teuluoedd. Mae gwasanaethau iechyd wedi eu lleoli mwy mewn clinigau ac mae teuluoedd yn dweud bod hyn wedi effeithio ar ansawdd a hygyrchedd y cymorth hwn. Mae gwasanaeth gweithiwr allweddol wedi gorffen ar ôl i gyllid grant ddod i ben, a bydd hyn yn golygu cymorth llai effeithiol. Mae'r gwasanaeth maethu'n cefnogi rhai teuluoedd yn effeithiol ond mae gan deuluoedd eraill anghenion sylweddol sydd heb eu bodloni ac mae'r cyngor yn adolygu'r trefniadau hyn. Mae'r cyngor yn datblygu cyfleuster seibiant dros nos y disgwylir iddo agor yn 2016, gan ddarparu gofal seibiant i blant ag anabledau.

Mae'r cyngor yn darparu gwasanaethau effeithiol i blant sy'n derbyn gofal, ac mae hyn yn bennaf oherwydd ansawdd ei wasanaethau maethu a phreswyl.

Parhaodd y gwasanaeth maethu i dyfu a darparu gwasanaeth da, a chanfu arolygiad AGGCC dystiolaeth y gall plant fod yn hyderus y bydd eu lles yn cael ei hybu a'i ddiogelu. Mae'r gofalwyr maeth o'r farn eu bod wedi eu hyfforddi a'u cefnogi'n dda, ac maent yn hyderus y byddant yn derbyn cymorth cyflym pan fydd ei angen. Rheolir y gwasanaeth yn gryf ac yn effeithiol. Fodd bynnag, amlygodd yr arolygiad yr angen i'r cyngor ddatblygu system fwy effeithiol o werthuso profiadau plant sy'n defnyddio ei wasanaethau.

Mae gan y cyngor gartref plant a reolir gan Weithredu dros Blant a chanfu arolygiad diweddar AGGCC bod y gwasanaeth yn cael ei redeg yn dda gan reolwr rhagweithiol, a cheir synnwyr da o ofal sy'n canolbwyntio ar bobl wedi ei ddarparu gan aelodau staff galluog sydd wedi eu hyfforddi'n dda.

Meysydd o gynnydd

- Y gefnogaeth i blant sy'n derbyn gofal a ddarperir gan wasanaeth maethu'r cyngor a chan y cartref preswyl a gomisiynwyd gan y cyngor.

Meysydd i'w gwella

- Datblygu'r amrywiaeth o wasanaethau yn y gymuned yn y gwasanaethau i oedolion ac i blant.

Yr effaith ar fywydau pobl:

Oedolion

Mae perfformiad y cyngor yn dangos ei fod yn parhau i ddarparu gofal preswyl ac nad yw'n hyrwyddo byw'n annibynnol neu daliadau uniongyrchol. Tyfodd y boblogaeth sy'n hŷn na 65 oed o fwy na 1,100 yn ystod 2012/13. Gostyngodd nifer yr oedolion a gynorthwyir yn y gymuned a chynyddodd nifer yr oedolion sy'n derbyn gwasanaethau preswyl. O'r oedolion a gynorthwywyd, mae'r gyfran a gefnogwyd yn y gymuned yn un o'r canrannau isaf yng Nghymru. Mae nifer y bobl sy'n derbyn taliadau uniongyrchol wedi gostwng.

Mae gan y cyngor drefniadau effeithiol ar gyfer amddiffyn oedolion sy'n agored i niwed, ond ceir rhywfaint o amrywiaeth o ran cadeirio a threfniadau cyfarfodydd Amddiffyn Oedolion sy'n Agored i Niwed oherwydd problemau niferoedd. Mae'r cyngor wedi gweithio gyda Chyngor Sir Ynys Môn i adolygu ei drefniadau o ran Amddiffyn Oedolion sy'n Agored i Niwed ac mae'n datblygu bwrdd diogelu oedolion y Gogledd-orllewin. Mae'r bwrdd hwn wedi bod yn sefydlu ei swyddogaeth gan ymateb hefyd i faterion diogelu strategol sydd angen sylw. Mae'r wybodaeth am berfformiad yn dangos y rheolwyd y risg mewn achosion o amddiffyn oedolion ym mhob achos ac eithrio un.

Ni chynhaliwyd unrhyw asesiadau Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid yng Ngwynedd yn 2011/12. Achosodd hyn bryder nad oedd yr asesiadau priodol yn cael eu cynnal ac nad yw'r mesurau diogelu yn cael eu rhoi ar waith. Adolygodd y cyngor rai o'i drefniadau yn 2012/13; cododd ymwybyddiaeth trwy hyfforddiant, dosbarthu taflenni ac amlygu'r canllawiau. Cynhaliwyd pedwar asesiad Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid yn 2012/13 ac ni nodwyd unrhyw asesiadau Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid nad oedd wedi eu cynnal pryd y dylid bod wedi gwneud hynny gan arolygwyr AGGCC yn ystod eu harolygiadau o gartrefi gofal.

Plant

Mae'r data perfformiad yn dangos bod y cyngor wedi sicrhau cyrhaeddiad addysgol da a phresenoldeb da yn yr ysgol ar gyfer ei blant sy'n derbyn gofal. Fodd bynnag, nid yw wedi cynnal y tueddiad o ran gostwng nifer yr achosion o newid ysgol ymhlith plant sy'n derbyn gofal.

Sicrhaodd y cyngor welliant parhaus o ran prydlondeb cynadleddau amddiffyn plant. Nodwyd hwn fel maes i'w wella i'r cyngor yn adroddiad gwerthuso perfformiad 2011/12.

Mae'r canlyniadau addysgol i blant sy'n derbyn gofal i gyd yn y chwartelau uchaf. Bu'r cyngor yn agos at gynnal y gwelliant a welwyd yn 2011/12 ar gyfer plant 19 oed a fu'n derbyn gofal gynt. Cynhaliodd y cyngor gyswilt â 14 o 16 o bobl ifanc perthnasol ac, o'r rhain, roedd dau o bobl ifanc yn y carchar a dim ond pump oedd mewn addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth. Fodd bynnag, mae'r cyngor wedi gwella ei berfformiad o ran darparu cynghorwyr personol a chynlluniau llwybr i'r holl blant a fu'n derbyn gofal gynt a oedd yn gymwys.

Cyhoeddodd Estyn "Adroddiad ar ansawdd gwasanaethau addysg awdurdodau lleol i blant a phobl ifanc" ym mis Mawrth 2013. Nododd yr adroddiad bod y gwasanaeth i bobl ifanc wedi cael cryn lwyddiant o ran cynyddu nifer y bobl ifanc a gwblhaodd unedau neu gymwysterau achrededig, ac o ran hyrwyddo prentisiaethau a llwybrau entrepreneuriaeth a dysgu.

Mae nifer y plant sy'n derbyn gofal yng Ngwynedd wedi bod yn tyfu ac mae cyfran y plant sy'n derbyn gofal yng Ngwynedd ychydig yn uwch nag mewn awdurdodau tebyg.

Un maes i'w wella yn adroddiad y llynedd oedd cwblhau asesiadau iechyd yn brydlon ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, ond mae'r perfformiad wedi dirywio ymhellach yn 2012/13. Mae'r cyngor wedi gwneud sylwadau i Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr dro ar ôl tro ond nid yw wedi cynorthwyo i wella'r perfformiad hwn.

Roedd archwiliadau dannedd amserol i blant sy'n derbyn gofal yn faes i'w wella yn adroddiad y llynedd. Fodd bynnag, prin oedd y gwelliant i berfformiad yn 2012/13 ac mae'n dal i fod yn faes i'w wella felly.

Maes arall i'w wella yn adroddiad y llynedd oedd cwblhau cynlluniau addysgol personol yn brydlon ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, a dirywiodd y perfformiad yn sylweddol yn 2012/13. Nid yw'r adran gwasanaethau cymdeithasol wedi gallu dylanwadu ar yr adran addysg o ran cymorth i gwblhau'r cynlluniau hyn yn brydlon. Mae hwn yn faes o gyfrifoldeb corfforaethol a dylid mynd i'r afael ag ef fel mater o flaenoriaeth.

Roedd y cyngor wedi sefydlu cynllun gofal ar gyfer yr holl blant wrth iddynt ddechrau derbyn gofal ac roedd nifer y plant a oedd wedi bod mewn tri lleoliad neu fwy ymhlith yr isaf yng Nghymru. Roedd cynllun ar gyfer sefydlogrwydd ym mhob ail adolygiad ar gyfer plant a oedd yn derbyn gofal.

Roedd prydlondeb adolygiadau yn faes i'w wella y llynedd. Fodd bynnag, dirywiodd y perfformiad yn 2012/13 ac mae'r cyngor ymhlith y perfformwyr gwaethaf yng Nghymru bellach. Dywed y cyngor bod y nifer gynyddol o blant sy'n derbyn gofal wedi cyfrannu at y dirywiad hwn mewn perfformiad. Cytunodd y cyngor bod angen iddo gynyddu gallu yn y maes hwn trwy benodi cadeirydd adolygu annibynnol arall ar gyfer 2013/14.

Mae'r cyngor wedi gwella'r cynllunio a'r ddarpariaeth o gynghorwyr personol ar gyfer plant a fu'n derbyn gofal gynt yn sylweddol.

Gyda'n Gilydd yw'r model Tîm o Amgylch y Teulu yng Ngwynedd a chytunwyd ar brotocol ar gyfer camu i fyny a chamu i lawr i ac o'r gwasanaeth. Bydd hwn yn hwyluso gwasanaeth gwell i deuluoedd gydag amser.

Meysydd o gynnydd

- Cynadleddau amddiffyn plant mwy prydlon.

Meysydd i'w gwella

- Sicrhau bod gwasanaethau yn hybu annibyniaeth i bobl hŷn.
- Sicrhau adolygiadau prydlon ar gyfer plant sy'n derbyn gofal yn unol â chanllawiau statudol.
- Gwella'r broses o gynllunio addysg ar gyfer plant sy'n derbyn gofal.
- Sicrhau gwasanaethau iechyd i blant sy'n derbyn gofal.

GALLU

Darparu Gwasanaethau Cymdeithasol:

Roedd sicrhau goruchwyliaeth reolaidd a chyson o aelodau staff yn faes i'w wella yng ngwerthusiad y llynedd. Fodd bynnag, prin yw'r hyn y mae'r cyngor wedi'i gyflawni yn y maes hwn. Mae'r cyngor bellach yn bwriadu cynnwys rheolwyr yn y gwaith o ddatblygu'r systemau sicrhau ansawdd a rheoli perfformiad sydd eu hangen ar gyfer goruchwyliaeth effeithiol. Bydd system sicrhau ansawdd yn cael ei datblygu a bydd dogfen electronig a'r system rheoli cofnodion yn rheoli'r prosesau yn 2014/15. Gweithredwyd cynllun arbrofol yn 2012/13 i ystyried ansawdd goruchwyliaeth yn y gwasanaethau i blant.

Mae'r cyngor wrthi'n ystyried dau adroddiad beirniadol gan yr Ombwdsmon ac yn nodi'r gwelliannau y mae angen iddo eu gwneud i reoli cwynion a wneir yn erbyn y gwasanaethau cymdeithasol. Gwnaed gwelliannau diweddar i brosesau'r cyngor ac mae system rheoli cwynion electronig y cyngor yn weithredol bellach, ac mae cwynion yn cael eu rheoli'n fwy effeithiol. Mae swyddog ychwanegol yn ymdrin â chwynion bellach a bydd hyn yn helpu i leihau'r amser y mae'n ei gymryd i ystyried cwynion a sicrhau canlyniadau prydlon.

Ceir meysydd lle mae angen i'r cyngor wella'r prosesau cwynion o hyd, ac nid yw'r gwasanaethau cymdeithasol yn cofnodi llawer o gwynion anffurfiol na sylwadau pan gaiff y problemau eu datrys yn gyflym. Nid yw'r canllawiau cwynion yn pwysleisio pwysigrwydd y broses hon a'r gweithredoedd a'r manteision dysgu sy'n digwydd ar gam cynnar. Mae angen gwella'r canllawiau trwy egluro'r hyn sy'n gŵyn a beth yw'r cysylltiadau â phrosesau eraill, megis gwrandawiadau llys neu brosesau diogelu. Mae angen gwella'r gallu ymhellach i reoli a chefnogi'r prosesau cwynion, a gwella'r prosesau i ddefnyddio'r gwersi

a ddysgir yn weithredol, yn strategol ac o fewn y prosesau sy'n goruchwyllo'r gwasanaeth.

Mae'r cyngor wedi nodi'r angen i wella yn y maes hwn; mae tîm rheoli'r gwasanaethau cymdeithasol yn rhoi sylw iddo, ac mae hwn yn faes y bydd AGGCC yn gwneud gwaith dilynol arno yn ystod y flwyddyn.

Ceir tystiolaeth eglur bod y swyddog sicrhau ansawdd yn cynnal archwiliadau yn y gwasanaethau i blant ac mae'r adroddiadau yn cynnig beirniadaeth adeiladol ac yn gwneud argymhellion ar gyfer camau ymarferol a fydd yn gwella perfformiad. Ni welwyd tystiolaeth gadarn eto o ddatblygiad system sicrhau ansawdd effeithiol yn y gwasanaethau i oedolion. Mae angen i'r cyngor wneud rhagor o waith i wneud yn siŵr y ceir systemau sicrhau ansawdd effeithiol mewn cartrefi gofal i oedolion y mae'r cyngor yn eu gweithredu.

Mae'r cyngor wedi gwneud gwelliannau sylweddol o ran cofnodi data ac mae'r rheolwyr yn cadarnhau bod systemau, cywirdeb ac ansawdd y wybodaeth wedi gwella. Ceir rhai problemau o hyd ac mae'r cyngor yn cydnabod yr angen i wneud mwy o waith yn y maes hwn. Gwnaeth y cyngor drefniadau gwell i ddefnyddio data perfformiad yn 2012/13 a gwelir tystiolaeth o hyn yn y ffaith y sefydlwyd cyfarfodydd gwasanaeth misol sy'n ystyried perfformiad. Mae hyn wedi arwain at ddealltwriaeth well o berfformiad ymhlith y tîm rheoli ac mae'r digwyddiadau perfformiad gwasanaeth ar gyfer aelodau staff yn cynnig y cyfle i drafod perfformiad a'i bwysigrwydd o ran gwelliant yn y dyfodol. Mae'r cyngor hefyd yn gwneud defnydd gwell o'i system electronig sy'n rhybuddio gweithwyr a rheolwyr bod angen cyflawni gweithgareddau allweddol.

Meysydd i'w gwella

- Sefydlu system sicrhau ansawdd yn y gwasanaethau i oedolion.
- Sicrhau goruchwyliaeth reolaidd a chyson o aelodau staff.

Darparu cyfeiriad:

Newidiwyd cyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol yng Nghyngor Gwynedd ym mis Awst 2012 ac, ym mis Hydref 2012, cytunwyd ar raglen gynhwysfawr o gymorth, ac roedd hyn yn cynnwys mentora gan gyfarwyddwr gwasanaethau cymdeithasol profiadol.

Cynhaliodd AGGCC arolygiad cenedlaethol o swyddogaeth cyfarwyddwr statudol y gwasanaethau cymdeithasol a chyhoeddwyd yr adroddiad ym mis Mehefin 2013. Gwnaed gwaith maes mewn saith cyngor, gan gynnwys Gwynedd, ym mis Rhagfyr 2012. Argymhelliad cyntaf yr adroddiad oedd y dylai cyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol fod yn aelod o'r tîm rheoli corfforaethol bob amser, ac y dylai allu mynd yn uniongyrchol at bennaeth y gwasanaeth cyflogedig ac at gynghorwyr.

Roedd y cyngor wedi nodi'r gwendidau yn y strwythur corfforaethol blaenorol a oedd ar waith ac yn cydnabod nad oedd swyddogaeth cyfarwyddwr y

gwasanaethau cymdeithasol yn darparu digon o awdurdod, dylanwad nac effaith ac nad oedd yn cydymffurfio â'r canllawiau statudol.

Mae swyddogaeth cyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol wedi cael ei ddyrchafu erbyn hyn o lefel pennaeth gwasanaethau i lefel cyfarwyddwr corfforaethol a gwnaeth y cyngor benodiad i'r swydd cyfarwyddwr corfforaethol hon ym mis Gorffennaf 2013. Nododd adroddiad arolygu cyfarwyddwr y gwasanaethau cymdeithasol bwysigrwydd y cysylltiadau, y swyddogaethau a'r protocolau o ran y cyfarwyddwr statudol. Mae'n hanfodol bod y trefniadau yn cynyddu'r gallu i reoli ac yn sicrhau cyngor proffesiynol a chefnogaeth gadarn ac effeithiol.

Mae cyfrifoldebau anwahanadwy'r cyfarwyddwr am ddiogelu yn arbennig o bwysig ac mae'r cyngor yn gweithredu ei bolisi diogelu corfforaethol. Amlygwyd gwendidau'r trefniadau a'r angen am y gwaith hwn yn adroddiad arolygu awdurdodau lleol Estyn a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2013. Canfu'r arolygiad nad oedd dealltwriaeth eglur o swyddogaethau a chyfrifoldebau am amddiffyn a diogelu plant ar lefel gorfforaethol na rhwng adrannau yn y cyngor. Datblygodd y cyngor bolisi diogelu corfforaethol i blant ac i oedolion er mwyn mynd i'r afael â'r diffyg hwn a bydd AGGCC yn monitro gweithrediad y polisi hwn.

O ystyried y gefnogaeth wael i gyflawni cynlluniau addysg ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, mae'n rhaid gofyn cwestiynau difrifol am y gefnogaeth gorfforaethol i'r gwasanaethau cymdeithasol, yn enwedig o ran plant sy'n derbyn gofal a chyfrifoldeb y cyngor i weithredu fel rhiant corfforaethol.

Mae pwyllgor craffu'r cyngor yn nodi'r meysydd i graffu arnynt. Mae'r pwyllgor wedi nodi ei raglen waith a'i brosesau.

Meysydd o gynnydd

- Mae cyfarwyddwr statudol y gwasanaethau cymdeithasol ar lefel cyfarwyddwr corfforaethol erbyn hyn.

Meysydd i'w gwella

- Sicrhau bod cysylltiadau, protocolau a chyngor proffesiynol yn cefnogi'r cyfarwyddwr statudol.
- Gweithredu'r polisi diogelu corfforaethol.
- Codi proffil cyfrifoldebau rhianta corfforaethol gyda'r aelodau.
- Sicrhau cefnogaeth gorfforaethol i blant sy'n derbyn gofal, yn enwedig ym maes cynllunio addysg.